

שרשרת הדורות

Sharsheret Hadorot

כתב עת לחקר שורשי המשפחה

כרך יא', מס' 3

החברה הגניאלוגיה הישראלית

אוקטובר 1997

התוכן

- 2..... ההרצאות הבאות
- 2..... דבר המערכת
- 3..... ד"ר חנן רפפורט יעקבי
- 5..... לזכר עו"ד פאול יעקבי חוה אגמון
- 5..... תולדות חייו של פאול יעקב יעקבי ד"ר פאול יעקבי
- 6..... הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי (חלק 2) הדסה אסולין
- 8..... קבוצות דיון מיוחדות שלום ברונשטיין
- 8..... הסמינר הבינלאומי לגניאלוגיה יהודית בפריז, יולי 1997 מטילדה טג'ר
- 9..... מקורות גניאלוגיים בחצי האי האיברי אברהם צפדיה
- 11..... רכישת הרישומים של בית כנסת הגדול והחדש בלונדון אסתר רמון
- 12..... הצנזוס של בריטניה משנת 1881 הרולד לואין
- 14..... צוואות באנגליה ד"ר אנטוני יוסף
- 14..... המשרד לתולדות ההגירה ההמבורג אליזבט סרוקה
- 15..... מאוצרות ספרייתנו (II) חומר על עמותות משפחתיות ראובן נפתלי
- 16..... מי מכיר את ברברה וגלינסקי (Barbara Weglinski)? פנינה גוטמן
- 17..... בין אלה שיצאו מצרפת למחנות המוות מטילדה טג'ר
- 17..... בין חברינו מטילדה טג'ר
- 18..... מבחר מפרסומי החברה הצרפתית מטילדה טג'ר

ההרצאות הבאות

יום רביעי 14.1.98 - בשעה 17:00
דיאנה זומר
מה חדש במרכז הגניאלוגית על שם דוגלאס
א. גולדמן.
ההרצאה תתקיים בבית התפוצות

ביום שני 23.2.98
ד"ר יהודה קלוזנר
מחקריו ועל דרכי עבודתו.

לתשומת לבכם המפגשים יהיו, חוץ מהמפגש הראשון בשנת 1998 והמפגש בבית התפוצות, ביום שני. התחלת ההרצאות בשעה 19:30 והספריה נפתחת בשעה 18:00. הכתובת - בנין מבקשי דרך, שד' ש"י עגנון 22, ירושלים.

דבר המערכת

עורכים: אסתר רמון, ורות רגבי

מערכת: רוז כהן, לוסיאן הריס, הרולד לואין וחגית מטרס

עיצוב גרפי: סוזי יעקובסון

לגניאלוגיה יהודית בפריז ביולי 1997. ביזמת חברנו ז'אן פייר סטרווייס התאספו כתריסר חברים לדיון על קידום חברתנו בתקווה שרבים נוספים יירתמו למשימה זו. חברים רבים פעילים באינטרנט והודות לזאת יש הד רב מכל העולם מגניאלוגים הרוצים להיעזר בנו.

גם בטאונו השתפר בצורתו החיצונית והפעם תמצאו בו מידע שימושי רב על מקורות גניאלוגיים באנגליה, בגיברלטר ובספרד, בהמבורג, במזרח אירופה ועוד.

אנו מאחלים לכל חברינו שנת שלום והצלחה במחקרים.

המעוניינים בפרסומים קודמים של החברה יפנו לספרן בעת פתיחת הספרייה או ישירות לראובן נפתלי בטלפון: 04-8345468. מאמרים, תרגומים וכל חומר אחר לפרסום ב- שרשרת הדורות רצוי למסור על גבי דיסקט, מוקלד במעבד תמלילים תואם IBM (ב- Word 6 בלבד) בצירוף תדפיס זהה לחומר המוקלד.

E-mail: igs@lxcom.com. Web site:
www.navitec.com/igs. ISSN 0792-5751.

יום רביעי 29.10.97
אלכס אברהם
איסוף השמות של הנספים בשואה.

יום שני 17.11.97
חיים פרידמן
צאצאי הגאון מוילנה, מחקר על בסיס מסורות משפחתיות.

יום שני 15.12.97
אשר וייל
שש מאות שנה של היסטוריה יהודית מגרמניה ומרוקו.

נסתיימה שנת תשנ"ז, השנה ה-13 לקיום חברתנו והשנה ה-11 להוצאת בטאונו שרשרת הדורות.

בשנה זו אנו אבלים על פטירתו של נשיא הכבוד של חברתנו, דר' פאול יעקבי. הוא היה פעיל בחברה והתפתחותה היתה יקרה לו מאד. עדין מגיעות פניות אליו מכל העולם, כך שלא רק אנחנו מרגישים בחסרונו, אלא כלל הגניאלוגים היהודיים בעולם. נשתדל כולנו להמשיך בפעילותנו ברוחו.

בכיוון זה נוכל לדווח בשמחה על פעילות ערה של יותר ויותר חברים לקידום חברנו - כעשרה חברים השתתפו בסמינר הבינלאומי

הביטאון שרשרת הדורות מופיע שלוש פעמים בשנה בהוצאת החברה הגנאלוגית הישראלית, רחוב הרב אוזיאל 50, ירושלים 96424, טל: 02-6424147.

סימן הזיהוי הבינלאומי של העלון:
NSSI 0792-5751.

דמי החבר לשנת תשנ"ח - 130 ש"ח. (נא לפנות לחלק האנגלית בקשר לתשלומים מחו"ל.)

דברי הספד לד"ר פאול י. יעקבי

ד"ר חנן רפפורט - חבר לעבודה ורע

בודק ומעריך בכל חפירה ארכיאולוגית בירושלים ובארץ ישראל תוך כדי חיפוש והשוואה עם ממצאיהן ומסקנותיהן של חפירות ארכיאולוגיות בארצות השכנות - חפירות אבלה שבסוריה לדוגמה - בהן ובחפירותיהן נבצר ממנו לבקר.

זו היתה סקרנות ללא שובע. סקרנות אשר, בידי של מוח מושחז ואמון על מחשבה מדויקת יחד עם העזה בהעלאת השערות, מאפשרת את הפרכתן או אישושן באיזמל החוקר הבלתי מתפשר עד כדי מיצוי האמת המדעית וגם אם... וכאשר אלה... סותרים את עמדותיו שלו, עצמו.

הכח והיופי המונחים ביסוד הצירוף האורגני בין הכשרים האנליטיים - לוגיים האלה של ד"ר יעקבי, לבין הדמיון היוצר שלו, הביאו לסינתזה חדשנית. צרוף זה מיזג בתוכו את הטוב שבעולם התרבותי הקלסי - מערב ומזרח גם יחד. זו היתה סינתזה נפלאה בין הפורמליזם והמחשבה האנליטית של המסורת היוונית - רומית לבין, יכולת מפתיעה נוספת של אישיותו, והיא דמיונו היוצר - אשר איפשר צירופים בעלי גמישות ותעוזה - של מסורות ותרבויות המזרח.

לכל אלה הצטרף זיכרון ברוך-אל ויכולת נפלאה לבור את המוץ מן הבר, תוך כדי מבט פנורמי - פרספקטיבי מעל העובדות. מבט אשר איפשר לו לראות את קווי המיתאר המרומזים של המבנה השלם ובכך לאשר או לדחות השערות או תיאוריות משתמעות או מקובלות.

גם בזאת היתה ידו חזקה. הוא לא פחד מאיש, מאוטוריטה ובר סמכא בשטחים בהם הרגיש שהוא מבין או יודע.

אולם יחד עם זאת, היה שפל ברכ, צנוע ועניו תוך כדי נכונות בלתי פוסקת ללמוד ולהרחיב דעת מאותם אנשים ובאותם שטחי התענינות בהם לא חזקה ידו.

היום אנו מקימים מצבת אבן לד"ר יעקבי, אולם המצבה אשר תיכון במוחם ובליבם של רבים, היא המצבה האמיתית, הנכונה והחשובה לאיש, למפעליו, למחקריו ולעבודתו המעמיקה.

הלך מאתנו אדם חכם. בתלמוד נאמר: חכם עדיף על מלך ישראל. כאשר נפטר חכם, אין לנו כיוצא בו, כלומר, אין לנו ממלא מקום לאיש ולחכמתו, אולם... מלך ישראל שמת, הרי כל ישראל ראויים למלכות.

ד"ר יעקבי היה איש הרנסאנס. הוא שילב באישיותו בהרמוניה נפלאה את הידע הרחב של ההיסטוריה העולמית והיהודית על רקע היכרות מעמיקה של התרבויות העתיקות והמודרניות על שלוחותיהן השונות - יחד עם סקרנות מפליאה ודיוק מחשבה אשר תרמו לגישה מחקרית נועזת בהעלאת השערות יחד עם הישענות בלבדית על עובדות וממצאים.

אם הספרים והידע המעמיק המתלווה אליהם, הם תבנית נוף מולדתו הרוחנית של אדם - הרי היה ד"ר יעקבי איש רנסאנס במלא מובנו של מושג זה. איזה תחום משטחי ההתענינות והידע של איש רנסאנס חסר היה בספריתו? אנו מוצאים בספריתו ספרים, וכמעט על כולם הערות בכתב ידו הצפוף, בשדות הארכיאולוגיה, ההיסטוריה, המוסיקה, התיאטרון, החזנות והפיוטים, האמנות לכל ענפיה, הארכיטקטורה, הפילוסופיה והתיאולוגיה, תורת המשפט והספרות, ואני משכנע כעת שהחסרתי בודאי עוד שטחים הומניסטיים רבים בהם עסק ולמד בכל רגע מרגעי חייו הארוכים.

התענינות מעמיקה ורחבה כל כך, לא הסתפקה בחקר הספרים עצמם ובעובדות אשר נמסרו בידי ברי - סמכא בשדות המדע השונים אלא עברה אל שדה העבודה האמפירי, תוך כדי מסעות אין ספור ברחבי אירופה, רוסיה ואסיה ועד לבדיקה אישית של מערות עתיקות על ציוריהן בני אלפי השנים וכיתות רגליים בלתי פוסק, מחפש

פנו אליו פרופסורים להיסטוריה ויהדות כמוצאי שלל רב.

כפי שאמר אחד מגדולי הפרופסורים החוקרים, בפנותו אליו: "אינני מבין כיצד משתרבים שני שמות דומים אלה, הנראים לי כאדם אחד, בתוך כתבי היד מן המאה ה-15 אשר מצאתי בארכיון בניו-יורק. כאשר הערתי על תמיהתי לקולגים באוניברסיטה (העברית), אמרו לי: 'אם אינך יודע פנה אל ד"ר יעקבי והוא ודאי יעזור בפתרונה'. ואכן... מה הופתע אותו פרופסור כאשר שמע כי באותו זמן, במקרה, סיים ד"ר יעקבי לכתוב מונוגרפיה הכוללת את פתרון המבוכה והתהיות של אותו פרופסור מכובד.

ובכן הפרופסורה כתואר נמנעה מד"ר יעקבי בגלל "חטאיו" שלו. אולם, הפרופסורים המכובדים ביותר, ראו בו בר שיח ושיג שווה ערך להם.

יחד עם כל אלה, לא גאה בו לבו והיה נכון להודות בטעות - תכונה שהיא מנת חלקם של יחידי סגולה בתוכנו. היתה זו אחת מתכונותיו המפתיעות הנוספות אשר נתגלו לאלה מתוכנו אשר זכו להכירו מקרוב. במיוחד הפתיע הדבר כאשר התרגלנו כולנו לבטחוננו הרב בעמדותינו, ידיעותינו ופסיקותינו הנחרצות.

ושוב, לאלה מתוכנו אשר זכו להכירו מקרוב, היה הוא איש חם, מתעניין בזולת ודואג דאגה כנה לשלמו ולשלום יקיריו - תמונה מפתיעה לאור חזונו החיצוני של "היקה" הקר, קצר הרוח לעתים קרובות, המדיק וחוסך במילותיו וזמנו.

נכונותו לעזור והכמיהה להיענות היתה רבה כל כך עד כי פחד לגשת, לעתים קרובות, לפתוח את תיבת הדאר שלו. כי הוא, כגינטלמן אמיתי ומדען, לא היה מעלה על דעתו לדחות מעליו מישהו בשאלותיו הרבות והמטריחות לפעמים.

בשנה האחרונה, בגלל התקפות הלב שלו והחלשותו, הצטברו על שלחנו עשרות מכתבים אשר לא זכו למענה וזאת על אף

לולא ההקפדה והדרישה הבלתי מתפשרת עם עצמו, לביסוס עמדותיו ולהוכחת השערותיו, היה יכול עוד בחייו להיות האיש הנקרא ביותר, הנדרש ביותר והקונטרברסאלי ביותר בשדה הגנאלוגיה וההיסטוריה היהודית בעולם. אלא שתכונותיו המוזכרות לעיל, מנעוהו מפרסום של מאות ספריו - אשר הוא קראם הפרקים¹ - על כמאה המשפחות העתיקות בישראל² ועל קרוב לארבע מאות המונוגרפיות המשפחתיות אשר חיכו בתורן להשלמה והאחדה של המידע אשר הצטבר בכליו.

בניגוד לרבים וטובים בשדה הגנאלוגיה היהודית, לא ראה הוא לנכון להסתפק בבנית "עצים וענפים" של משפחות. עבודה כזאת הוא כינה בשם: "גנאלוגיה מורמונית".

בגלל החשיבות אשר ייחס ד"ר יעקבי, למשמעויות ההיסטוריות של תנועות ההגירה היהודית ולתכני החיים ותפקידיהן של הקהילות היהודיות ומארג החיים של המשפחות היהודיות עצמן, ראה הוא לנכון לתאר כמעשה מרכזי את הביאוגרפיות האישיות של כל שם אשר התפקד כעלה על ענפי ואשכולות המשפחות אשר משתרגות על הגפן ועצי העם היהודי. חיבורן של הביאוגרפיות יחד עם העלים, האשכולות, הענפים והעצים הוא, לדעתו, ובצדק לדעתו, "הגנאלוגיה היהודית".

הוא לא נתכבד בתואר של פרופסור בהיסטוריה וגנאלוגיה יהודית, אף כי ודאי היה זוכה לו כאשר היה מפרסם את עבודותיו ברבים. ואף על פי כן ולמרות זאת -

¹ הוא קראם "הפרקים - Chapters", ולא הספרים או המונוגרפיות, בראותו לנגד עיניו אנציקלופדיה מדעית, בת כרכים רבים, של גנאלוגיה יהודית לאורך האלף האחרון של היסטוריה יהודית ברחבי העולם.

² אשר המונוגרפיות שלהן כבר הודפסו במכונת כתיבה ואף נכרכו.

פוסק ובר סמכא מיוחד במינו לבעיותיהם
בשדה הגנאלוגיה, עד כי **יחסר ביותר**
בעולמנו.

חסרונו המורגש יהא אבן ציון נאותה ביותר
לאדם גדול ומיוחד זה. יהא זכרו ברוך

שהמשיך לשבת אל שלחן העבודה שלו
ולעבוד כמעט עד הרגע האחרון.

אם לשפוט לפי מאות ואלפי הכותבים אליו
מרתבי העולם, היה הוא, ללא ספק,
האישיות הבכירה ביותר בגנאלוגיה
היהודית בעולם. כה רבים וטובים ראו בו

לזכר עו"ד פאול יעקבי

חנה אגמון

מחקרו לאבן שואבת ולקשר קפיצה בהמשך
עבודתי בנושא. הוא ביטא באומץ רעיונות
חדשניים ומסקנות מפתיעות בסגנון כתיבה
יורדי, ומדי פעם אף בקריצה שובבה
ובהומור דק.

קשה להיכנס לנעלי ענק שלו, אבל למרות
זאת, זכיתי ללמוד ממנו רבות בראשית
דרכי תשרה עלינו רוחו של פאול יעקבי
בהמשך עשיה גנאלוגית מאומתת ופוריה
ולאורה נמשיך בדרכו.

לדעתי 450 עבודותיו הגנאלוגיות על
משפחות יהודיות עתיקות של פאול יעקבי
מהוות אבני יסוד ודוגמא לגנאלוגיה נאורה
ועדכנית.

מחקרו המקיף על משפחת קרא/קארו זכה
להיות אחד מעבודות אלה. הוא סיים אותו
ב-1988

ואת שני הכרכים פרי עטו קיבלתי מידי
בהוקרה רבה. סמכות ידועה קשרה לו
כתרים לשבת על היסודיות שבה. לי היה

תולדות חייו של פאול יעקב יעקבי (נכתב על ידו)

גולה משני צידי מסך הברזל, ובקשר לכך
יצא לסיוור בן ארבעה חודשים לכל הארצות
שמעבר למסך.

הנו קשור לתזמורת הפילהרמונית
הישראלית (מקודם "התזמורת הא"י") מאז
ייסודה ב-1934 שנתים וחצי לפני הקונצרט
הראשון - בתפקיד זה או אחר לרבות מזכיר-
כבוד, יו"ר הסניף הירושלמי, ועד היום חבר-
כבוד במועצתה הציבורית הארצית.

כן שימש כחבר וכיו"ר לארכיון התיאטרון
היהודי (ליד האוניברסיטה העברית), כ-20
שנה כיו"ר הנהלת המוזיאון לטבע וכן כחבר
פעיל ב"פסטיבל ישראל", ב"סטטימוניוס"
(מייסודה של רחה פרייאר ז"ל), ב-1980-
1956 - בחברה הממשלתית לתיירות ועוד,
ב"יד ושם", ב"בית הסופר", ב"בית
האומנים", וכו'.

נולד ב-1911 - בקניגסברג, כבן לעורך דין
מראשוני ציוני גרמניה ומראשי הקהילה,
הד"ר יוליוס יעקבי.

ב-1919 - הצטרף ל"תכלת לבן", היה בין
מייסדי "קדימה".

בפברואר 1929, עם בחינת-בגרות בגימנסיה
הומניסטית והצטרפותו לאגודת הסטודנטים
(האקדמאים) הציונית (ק.י.פ.), הגיע, עדיין
בפברואר לירושלים והתגורר בעיר העתיקה
לפנים משער שכם. אחר כך המשיך את
לימודיו המשפטיים באנגליה, בגרמניה
ובירושלים.

עם שובו לירושלים ב-1933 - הצטרף
ל"הגנה", עבד במשרדי ש.הורוביץ ושות'
והתחיל בפרקטיקה פרטית כעורך דין
ב-1936 - החל מ-1947 שימש יועץ משפטי
לקרן קיימת לישראל. תחילה (עד 1951)
כמנהל מפעלה הכרוך להצלת רכוש יהודי

מאז שנות השלושים הוא פעל בהנהלות של המפעלים הפוליטיים, התרבותיים והסוציאליים של העליה הגרמנית, לרבות המפלגה הפרוגרסיבית (על כל גלגוליה) והמכון ע"ש ליאו בק.

בשנים האחרונות הוא מקדיש את רוב זמנו למחקר הגניאלוגי של יהדות אשכנז, על כל תפוצותיה מאז התהוותה. סיכומי תולדותיהן של יותר מ-100 משפחות הופקדו ב"בית התפוצות", ואילו תולדות כ-400 משפחות נוספות מחכות לעיבודן הסופי.

משנת 1944 הוא נמצא בשרות ירושלים - עד 1949 כחבר "ועד הקהילה", עד 1951 ב"מועצה הצבאית" (בראשותו של דב יוסף ז"ל), ובמשך 16 שנה, עד 1965, כחבר מועצת העיריה, מהן כ-4 שנים כסגן ראש עיר ראשון וכאחראי לתיק התרבות והחינוך, כאשר

ייסד את תזמורת הנוער, דאג (ראשונית) לחימום חדרי הלימוד בבתי הספר, יזם הקמת רשת חינוך תיכון עירונית בירושלים וכו'. לתקופות שונות היה חבר או יו"ר בכל אחת מוועדות המועצה לרבות ועדת השמות מ-1952 עד 1992. ב-1958 שימש יו"ר של "תערוכת העשור" למדינה. מ-1964-1972 היה היו"ר של "החברה לפיתוח מזרח ירושלים", ומ-1972 עד 1992 היה דירקטור פעיל ב"חברה לשיקום הרובע היהודים בעיר העתיקה בירושלים", ובין השאר יו"ר הוועדה הארכיאולוגית.

פירסם מאמרים מרובים בענייני פוליטיקה, מוניציפליות, משפט, תיאטרון, תזנות, היסטורי, גניאלוגיה וכו'. ממאמרים אלו נשמע חד מאי-אלו שדות התעניינותיו המרובות, שבהן נעזר בספרייתו הפרטית המקיפה והמגוונת.

הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי (חלק 2)

גב' הדסה אסולין

סיכום ההרצאה ע"י ראובן נפתלי

חומר לא זמין בארכיון

לא כל החומר שמגיע לארכיון פתוח מידית לקהל. חומר כזה הוא לא זמין בגלל היותו לא ממוין ומסודר. לדוגמא הארכיונים של ההנהלה הכללית של ייק"א JCA Jewish Colonization Association. הארגון נוסד ע"י הברון מוריס דה הירש ב-1891, מרכזיו היו בפריז ואחר כך בלונדון. מטרתו של הארגון היו לעזור ליהודי מזרח אירופה בישוביהם ובעיקר בהשתקעות בעולם ה"חדש" בדרום אמריקה וגם בארץ ישראל. הארגון תמך בבתי ספר, הקמת משקים חקלאיים וכו'. החומר בארכיון מקורו בשני גופים, ההנהלה המרכזית וההנהלות מעבר לים. החומר מההנהלה שישבה בלונדון ופריז כולל בעיקר התכתבויות בין ההנהלה לסניפים ובדרך כלל לא מכיל חומר גניאלוגי. החומר שהגיע מדרום אמריקה הוא של ההנהלה בארגנטינה. הוא מכיל חומר מקומי כולל התכתבויות בין ההנהלה המקומית למרכז וכן דוח"ות והתכתבויות מקומיים. החומר לענין גניאלוגים כולל

פנקסים שבהם נרשמו המתישבים בקולוניות (מושבות - ישובים חקלאיים). בפנקס רשומים שמות המתישבים (אב המשפחה ובני המשפחה, גילם, מוצאם ומקום התישבותם). החומר כולל מסמכים משנת 1895 לערך ועד ימינו. הבעיה בקטלוגו ובסידורו שנדרש תקציב להעסיק ארכיונאי דובר ספרדית.

צ'כיה, בוהמיה ומורביה

משנת 1989 חודשו הקשרים עם המוזיאון היהודי בפראג. המוזיאון הוקם לפני כ-90 שנה כאשר העיריה החליטה להרוס חלק מהרובע הישן. ראשי הקהילה היהודית דאז הקימו מוזיאון שבו רוכזו תשמישי קדושה מבתי כנסת שנהרסו. בהמשך החל להאסף גם חומר ארכיוני. כאשר הנאצים כבשו את פראג הם ריכזו במוזיאון את רב החומר הארכיוני ליהודי בוהמיה ומורביה. כיום למרות שחלק מהחומר התפזר עדין הכמות רבה. (רב החומר מאוכסן במחסן במנזר

טוב. ב-1989 לאחר התמוטטות המשטר שם התברר שמצב הפיסי של החומר ברובו טוב. מאז צולם בחלקו ונערכו מפתחות לחומר נוסף שלא צולם. ישנו חומר רב על יהודי גרמניה ומידע על כך פורסם במאמרים שונים.

פולין

מערכת הארכיונים בפולין מאד מסודרת וניתנים שרותים שונים תמורת תשלום. הכתובת של הארכיון המרכזי בפולין היא Naczelna Dyrekcja, Długa 6, 00-263 Warszawa. חלק מהחומר הארכיוני בפולין שכולל מטריקלים צולם על ידי המורמונים בשנות הששים והשבעים. העתקים של המיקרופילם שצולמו והקשורים ביהודים נמצאים במרכז דורות שבבית התפוצות. (העתק מרשימת הישובים שלגביהם ישנו חומר נמצא בספרית החברה הגניאלוגית). באמתעי"י ישנם חלק מהמפתחות. יש לזכור כי החומר שצולם לפני כעשרים שנה לא מתייחס לגבולות הנוכחיים של פולין ואינו כולל את גליציה וליטא. במאה השנים האחרונות בפולין הרשות הציבורית היא זו שאחראית על הרישומים הללו ולכן ימצאו במשרדי הרישום המקומיים ולא בארכיונים ההיסטוריים.

גליציה

חבל ארץ גליציה שבדרום פולין עבר מספר לא קטן של שינויי גבולות מאז חלוקת פולין הראשונה ב-1772. שלטונות פולין, אוסטריה, רוסיה, אוקראינה וגרמניה השאירו את השפעתם על האיזור שכיום מחולק בין מערב גליציה שבשליטת פולין ומזרח גליציה שמהווה חלק מאוקראינה. בשנות ה-60 החזירו השלטונות הסובייטים לפולין פנקסי לידה, פטירה ונישואין שהתייחסו לחלק ממזרח גליציה. החומר נשמר בארכיון ההיסטורי AGAD בוארשה. החומר כנראה לא צולם על ידי המורמונים. רשימה כוללת איזה ישובים ולאלו שנים הרישומים מתייחסים נמצאת באמתעי"י. הארכיון עוסק בצילום ארכיון קהילת לבוב.

קטן בדרום בוהמיה. מרחק 120 ק"מ מפראג וצריך להזמין מראש). כ-50% מתוך 500 מטר של מדפים כולל חומר ארכיוני של יהודי פראג מאז המאה ה-16 ועד ימינו. כ-200 מטר מוקצים לחומר של קהילות בוהמיה ומורביה והשאר שייך לארגונית הקהילות העל איזוריים.

כבר תחת השלטון הקומוניסטי בשנת 1967 החלו בצילום חומר במיקרופילם. בפרויקט שנמשך עד שנת 1973 הצליחו לצלם כ-300,000 צילומים. רק בשנת 1989 לאחר נפילת הקומוניזם במזרח אירופה נתאפשר לראות שוב את החומר. בביקור שנערך בשנה זו התברר שמפראג צולם רק כ-10% מהחומר. נערך אז מבצע לבדיקת היקפו הכללי ונצטבר מידע רב על קהילת יהודי פראג. רשימה מודפסת של סוג החומר בארכיוני קהילות בוהמיה ומורביה ישנו בארכיון לתולדות העם היהודי.

רישומי לידה, פטירה אינם בארכיון היהודי אלא בארכיון הממשלתי הציכי וניתן לקבל מהם תשובות בכתב. Archivni Sprava, Milady Horakova 133, 16621 Praha 6 הם לא מצלמים חומר בשלמותו. לא עברנו ולא עבור המורמונים. החומר שנמצא ברשותנו כולל נתונים שיכולים לעזור למחקר גניאלוגי: רשימות משלמי מיסים, רישומים מרכזיים של נימולים ובקשות לנישואין. רב החומר בשפה הגרמנית ומיעוטו בעברית. חומר של קהילות אחרות כולל פנקסי חברה קדישא. בכל קהילה שהיה בה בית ספר ישנם רישומי תלמידים אולם הם לא צולמו.

גרמניה

הארכיון הכללי של יהודי גרמניה Gesamtarchiv der deutschen Juden הוקם בשנת 1906 בברלין. הארכיון שימש השראה להקמת הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי בירושלים. ד"ר מייזל שעלה לארץ ב-1934 והיה ממייסדי אמתעי"י עבד בברלין. בתקופת מלחמת העולם השנייה הועבר הארכיון לרשות הנאצים. לאחר המלחמה נשאר הארכיון בשליטת ממשלת מזרח גרמניה. לאורך השנים היא טענה שהחומר לא נשמר טוב בזמן המלחמה ומצבו אינו

חטיבות חומר נוספות של פולין

מהמאות ה-18-19 של מספר קהילות בגליציה. נמצא בהם לדוגמא כתב תלונה של תושבי העיירה ליזענסק נגד רב העיר בסוף המאה ה-18. ספר שיצא לאתרונה בפולנית ושמו Zydowskie Okregi Metrykalne I Zydowskie Gminy Wyznaniowe we Galicji Doby Autonomicznej, by Jerzy Michalewicz, Jewish parish districts and Jewish religious communities in autonomous Galicia. מידע סטטיסטי מענין על היהודים בגליציה. הוא כולל רישום הקהילות השונות וציון לאיזה מחוז השתייך כל ישוב בתקופות שונות. הספר חסר מפתח (אינדקס) והעתק נמצא באמתעי"י. (החלק האחרון יופיע בעלון הבא).

ישנן מספר חטיבות נוספות שמכילות חומר גניאלוגי עקיף. אחד מהם הוא "אוסף של תיקים בעניני דת בפולין Komisja Rzadowa Spraw Wewnetrznych I Duchownych". בחומר שמות רבנים, בקשות של אנשים שפנו אליהם ועוד. אין רישום שיטתי והוא צולם בחלקו. אוסף אחר, בעל ערך גניאלוגי הוא "אוסף שניידר". שניידר היה פקיד פולני של שלטונות אוסטריה בקראקוב במאה הי"ח-י"ט. לאחר מותו נמצאו תיקים של המינהל האוסטרי בפולין ללא רישום מפורט של תוכן האוסף. בתוך החומר ישנן רישומות מפורטות של בעלי בתים, משלמי מיסים

קבוצות דיון מיוחדות

שלום ברונשטיין

דוב הכהן, נוף אילון 306, שעלבים 99784 - 08-979-0256

גרמניה

אסתר רמון, רח' הרב עוזיאל 50, ירושלים 02-642-4147 - 96424

הונגריה

מנשה דוידוביץ, רח' הרימון 34, רמת השרון 03-549-5661 - 47251

פולין

שלמה ברנדויין, רח' החיל 17, ירושלים 02-581-7453 - 97891

רוסיה/ברה"מ לשעבר

ולרי לדיז'ינסקי, רח' הלפיד 6/3, רמת גן 03-751-8835 - 52573

נשמח לקבל הצעות נוספות לרכזים ולקבוצות דיון.

המפגש האחרון לשנת תשנ"ז של החברה הגניאלוגית הישראלית היה ב 7.7.97. אחרי כמה חדשים של תכנון של קבוצת חברים, ישבו הנוכחים בקבוצות דיון על מדינות שונות ואזורים שונים. ברצוננו לגבש קבוצות דיון אלו ולחזק את הקשר בין החוקרים. להלן יש רשימה של הרכזים/רכזות של האזורים שגובשו עד כה. נא לפנות לרכז/רכזות לתכנון שיתוף הפעולה.

ארצות דוברי אנגלית

אוסטרליה, אנגליה, ארה"ב, דרום אפריקה - שלום ברונשטיין, רח' חזקיהו המלך 47/4, ירושלים 02-610-0047 - 93224

האמפריה העות'מנית/צפון אפריקה

מטילדה טג'ר, רח' אלרואי 5 ג', ירושלים 02-566-3968, 92108

הסמינר הבינלאומי לגניאלוגיה יהודית שהתקיים בפריז ביולי 1997

מטילדה טג'ר

ישראלים ורק מעטים לא היו חברים בחברתנו.

ההשתתפות בסמינר זה היתה חוויה בלתי רגילה.

הארגון, שהופקד בידי מתנדבים מבין חברי החברה הגניאלוגית היהודית בצרפת, היה מעולה. הם בעלי מקצועות שונים ומכנס המשותף הוא ה"גיוק הגניאלוגי". קיבלנו

כמו בכל ארוע מן הסוג הזה הפגישות עם המשתתפים הן משמחות ולעתים אף מפתיעות. בין כ- 430 המשתתפים, שבאו מכל קצות העולם, היינו קרוב ל- 20

מנהלי הסדנאות היו לרוב בעלי נסיון רב בתחום הנדון וההרצאות ניתנו על ידי אנשי שם, לרוב מצרפת ומארצות הברית. היה תרגום סימולטני לאנגלית או לצרפתית. זה חידוש חשוב, כי הסמינרים הקודמים התנהלו באנגלית בלבד.

חידוש נוסף - הוקמה "קבוצת עניין מיוחדת" (SIG) למתקר גניאלוגי בשטחי האימפריה העותמנית לשעבר ובמיוחד בתורכיה וביוון.

הפעילות ההתנדבותית של המארחים לא פסקה לרגע. כך למשל בזמן ההרצאות הכלליות באולם הגדול דאג אחד מהם להקלטה ובזמן השאלות הסתובבו שנים כדי להגיש את המיקרופון לשואל.

בזמן הסמינר הוצבו שני דוכני ספרים, אחד של החברה הצרפתית ואחד של "אבותינו". הוצגה גם תוכנה גניאלוגית צרפתית GENEATIQUE העובדת על WINDOWS, תוכנה ידידותית מאד, אבל לא מיוחדת לגניאלוגיה יהודית.

אכן היה כדאי לבוא לסמינר זה!

קלסר בצרפתית או באנגלית לפי בחירתנו ובו היה מידע מפורט על התוכנית והמרצים וגם הנחיות להתמצאות בארכיונים ובספריות בעיר. הם לא שכחו לצרף גם רשימה של בתי הכנסת והמסעדות הכשרות ומפה של העיר.

האמת היא שראינו רק מעט מאד מהעיר הנפלאה. אולם אלה שגרו בקומות העליונות של המלון, בו התקיים הסמינר, יכלו לפחות להינות מהנוף שנסקף משם. תוכנית ההרצאות והסדנאות היתה עמוסה מאד. הסדנאות הראשונות החלו בשעה תשע בבוקר ואילו ההרצאות האחרונות נסתיימו בשעה עשר וחצי בלילה. כמו שנאמר: היינו עיפים אך מרוצים. מרוצים - ממבחר הנושאים והמרצים. הנושאים הכלליים היו השואה, המיחשוב והאינטרנט. יתר הפעילות חולקה לפי אזורים גיאוגרפיים: צרפת (NOBLESSE OBLIGE), צפון אפריקה, האימפריה העותמנית, מערב אירופה האשכנזית והספרדית, אירופה המזרחית, דרום אפריקה, אוסטרליה וברזיל. ישראל יוצגה על ידי סדנא והרצאה של דיאנה זומר, מנהלת מרכז דורות והרצאה של בתיה אונטרשץ, מנהלת המדור לחיפוש קרובים. כך מצא כל אחד עניין הנוגע לו ישירות.

מקורות גניאלוגים בחצי האי האיברי

אברהם צפדיה

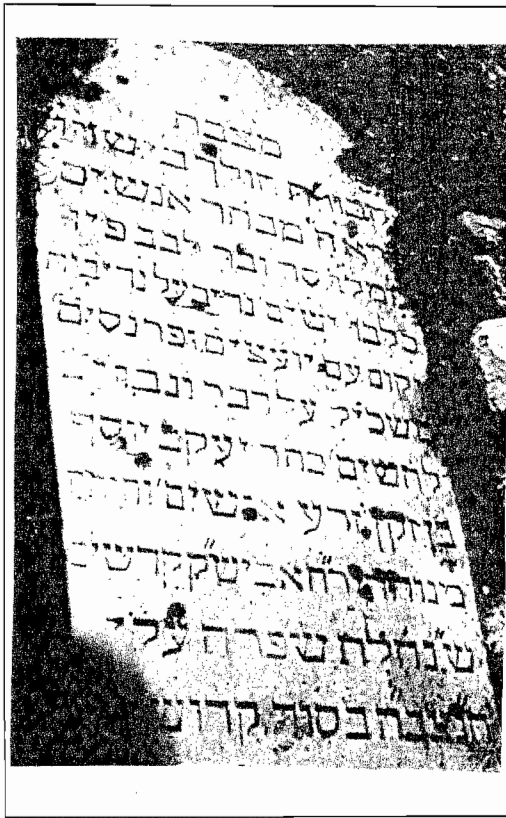
כיום מאפשר משרד התרבות הספרדי נגישות של חוקרים יהודיים או של חוקרים מטעמים לחומר תיעודי - מקורי בתחומים שונים הנמצא בעיקר בארכיונים של הכנסיות השונות והמוזיאונים ברחבי ספרד.

עקב מגבלות תקציב ממשלתי, קצב המתקרים, חשיפת אתרים יהודיים ושיחזורם הינו איטי. קיימים גם מתקרים הנערכים במימון של גופים יהודיים מארה"ב. מבחינתו של גניאלוג המתעניין בחומר חדש על יהודי ספרד, זה אומר שניתן להגביר את ההתעניינות וחיפושים אחר מידע במוזיאונים עירוניים ובאתרים יהודיים הנחשפים יותר ויותר.

כמלווה קבוצות לחו"ל המתמחה ביעדים כגון ספרד ופורטוגל הבחנתי במהלך סיורים באתרים שונים במידע, יחסית חדש עבורי, בתחום הגניאלוגיה, וזאת מתוך מבט על הממצאים בעיניים "גניאלוגיות".

בשנת 1992 חגגו בספרד 500 שנה לגילוי אמריקה, ועבורינו זה היה ציון מועד גירוש יהודי ספרד בעת ובעונה אחת. שנה זו הוכרזה ע"י ממשלת ספרד כשנת המחילה הגדולה כלפי העם היהודי. זה בא לידי ביטוי בהחלטת הממשלה הספרדית על פתיחות גדולה יותר וצעדים מעשיים בהנצחת תרומתו התרבותית-רוחנית של העם היהודי מאז בואו לספרד לאחר חורבן בית-שני ועד הגירוש - תקופה של למעלה מ-1400 שנה.

הפרנס יעקב יוסף בן זקן, רח"ו אב ש' נחלת
1728 - ראה תמונה.

אברהם חיים בורגיל 1810.

יוסף אלמליח 1797.

רפאל משה חסאן 1810.

יצוין כי עבודות חשיפת הקברים עדיין
נמשכת, כולל שיחזור הכתוב עליהן, וניתן
לצפות למידע נוסף במועד מאוחר יותר.

קורדובה

בסיוור מקרי שערכתי בחנות לממכר דברי
אמנות, עתיקות ומזכרות בקורדובה בקירבת
ה"מסקיטה", נמצאו בקומת המרתף של
החנות מספר תשמישי קדוש יהודיים
המוצגים למכירה לכל דכפין. בעל החנות לא
היה מוכן למסור כיצד הגיעו אליו פריטים
אלו ומתי.

סיכום זה יתיחס, בשלב זה, למימצאים
שלוקטו בג'ברלטר ובספרד במשך השנתיים
האחרונות.

גיברלטר

ביוזמתה של הקהילה היהודית הקיימת
בגיברלטר, המונה כ-600 נפש ו-3 בתי-כנסת,
נחשף בשנה האחרונה בית קברות יהודי
עתיק הנמצא במדרון בצידו הדרומי של סלע
גיברלטר ופניו לכוון חופי צפון-אפריקה.
בעבר, היה בית קברות זה בתחומו של שטח
צבאי סגור, ובמשך למעלה מ-200 שנה כיסו
שכבות סחף ואבק את המצבות. צמצומו של
השטח הצבאי הסגור איפשר גישה לבית
הקברות, וכך במשך כשנה וחצי פועל במקום
צוות של 3-4 איש בחשיפה, ניקוי ושיחזור
המצבות.

בביקורים שערכתי במהלך 1996, ולאחרונה
במאי 1997, צילמתי מספר קברים שנחשפו
עם שמות ותאריכים כפי שיפורטו בהמשך.
במרכז בית הקברות חלקה המגודרת בקיר
אבן בגובה של כ-1.5 מ' ושבתוכה קבורים
כ-10-12 מרבני ופרנסי הקהילה היהודית
מאותה תקופה. רוב היהודים שהתגוררו
בגיברלטר עסקו בעיקר במסחר ולרוב הגיעו
מארצות צפון-אפריקה.

להלן פירוט שמות ותאריכי פטירה כפי
שנרשמו על המצבות:

החכם והפרנס ר' אברהם אנראילוס, שנת
1874.

המשכיל שלמה בן עולייל 1585 (?).

ר' אברהם ישראל שנת ושמתיי (?) 1600.

הלל בן חמו 1825.

יוסף בן חמו 1822.

יוסף פאריינטו יז' כסלו שנת נחנת, 1748.

להלן פרטים גניאלוגיים ממיצאים אלו:

פרוכת לארון קודש - עליה רקום בחוט זהב:

"הקדישה יצחק קורייאט הי"ו בסק"ה שלמה זצ"ל למנוחת אשתו נעמי נעימה מרת זהרא שנת תרפ"ד ת.נ.צ.ב.ה. (משנת 1924).

ספר תורה - בתוך גליל עץ עם כיסוי. כתוב על גליל עם שתי ידיות. אורך גליל הספר 37.5 מ', הקלף מצופה לכה ומצבו די שלם. בסיבוב הגליל מסי סיבובים (כ-2 מ') נמצאו מחיקות. במקום שהיה כתוב שם האלהים היה כתוב "ישו" ואף מילה זו קצת מחוקה. בעל החנות סיפר כי ישנם מקומות נוספים בהם קיים תיקון כזה. ברור שספר זה אינו כשר לשימוש בביכ"נ אלא רק בעל ערך היסטורי. מכל מקום, בחזית הספר בצידו הימני למעלה, על הכיסוי כתוב:

"...את בגדי הקדש למנוחת החכם הנבון הרי דוד אפריאט ז"ל ז' לחי' כסלו ש' מתיר" (1890).

לוח שיש. נראה שנעקר מביכ"ג כלשהוא ועליו חרוט: "חברת תפארת בחורים" שתתע. לכבוד החסיד ועניו אור עינינו נר המערבי עטריא ידידינו מוה"ר רבי יצחק / וואליד זיע"א ש' תשוק'. הערה: לפי מצב השיש נראה כי הכוונה היא, כנראה, לשנת תש"ן, דהיינו - 1946. כמו כן היו שתי אצבעות קריאה בס"ת האחת מזהב והשניה מכסף ללא ציון שם הנראה לעין. על כל פריט מהני"ל היה כמובן תג - מחיר.

טולדו

טולדו - המכונה "ירושלים אשר בספרד", כללה בתקופות תור הזהב של היהודים במאה ה-12, כ-12000 יהודים וכ-13 בתי כנסת שמהם לא נשאר זכר פרט לשניים: - ביהכ"נ הגדול שבתקופת הגירוש הוסב לכנסייה בשם "סנטה מריה דה לה בלנקה" וכיום הינו אתר לאומי. השני, שנבנה ע"י ר' שמואל הלוי-אבולעפיה המכונה "הנגיד", בסוף המאה ה-13 וכיום מכונה "אל-טרנזיטו", אף הוא אתר לאומי. ביכ"נ זה שנפגע רק בחלקו בתקופת הגירוש שופץ

ושוחזר לסירוגין במשך השנים האחרונות, הוקם בו מוזיאון יהודי מדהים ביופיו, בעיקר בשל האוסף הגדול של פריטים יהודיים מתקופות שונות. המוזיאון נמצא בעזרת הנשים וכן במסדרון שהיה חלק מחצר ביהכ"נ.

במקום מוצגים פריטים רבים הקשורים בחיי היהודים כגון ספרי קודש, ספרי לימוד תורה, ספריו של הרמב"ם, של הרמב"ן, טליתות רקומות, אבנטים, פרוכות, ספרי קהילה, ספר בריתות, בר-מצווה וקידושין, כתובות מצפון-אפריקה וטורקיה, כלי ניתוח לברית מילה ועוד כהנה פריטים שתקצר היריעה מלפרטם. החשוב במידע זה הוא שמוזיאון זה מרכז את מרבית המיצאים הארכיאולוגיים ואחרים מרחבי המדינה כולל תאריכים, שמות ועוד כהנה פריטים העשויים לענין אותנו. בדעת משרד התרבות הספרדי לחבר ספר-קטלוג שיקיף את כל המיצאים הללו, אך, כאמור, זה ענין של תקציב. זהו מקום מרתק לביקור כתייר, כמתעניין בהיסטוריה, כגניאלוג וכיהודי. כאתר לאומי הוא נמצא ברשימת אתרי ביקור של תיירים מכל העולם, וזה מדהים לעיתים, לשמוע מלווה קבוצה יפנית המסביר ביפנית לחברי קבוצתו את ההיסטוריה של יהודי טולדו תוך ציטוט פסוקים בעברית. "סנטה מריה לה בלנקה" - בביכ"נ זה לא נשאר שום סימן וזכר לעובדה שהוא היה קודם לכן ביכ"נ יהודי, פרט לעובדה ההיסטורית שהוא היה אכן כזה וזה מוזכר בשער הכניסה לחצר בית-הכנסת.

גירונה

גירונה - עיר בתבל קטלוניה שוכנת כ-100 ק"מ צפונית לברצלונה האוצרת בחובה 500 שנות היסטוריה יהודית עשירה ברוח ובחכמה. כאן התגורר בזמנו הרמב"ן - ר' משה בן נחמן, וכאן אף התפתחה הקבלה של יהודי ספרד. גירונה היתה מעין משקל נגד לקורדובה - מקום מושבו של הרמב"ם.

לעומת טולדו, מס' היהודים שחיו בגירונה בתור הזהב לא עלה על 1000 נפש וזאת בשל אילוצי שטח מחיה. גירונה העתיקה בנויה

בסלו - Besalu

ראוי לציין שבקירבת גירונה, כ-30 ק"מ מערבית לה, נמצאת העיירה - בסלו. אף כאן היה רובע יהודי שאיכלס את אותם יהודים שלא היה להם מקום בגירונה. לאחרונה נחשף ברובע היהודי בית-מרחץ ששימש אז את יהודי בסלו. עבודות השיחזור הסתיימו, האתר הפך למונומנט לאומי ומופיע ברשימת האתרים שניתן לבקרם בספר.

גניאלוגיה - בסוף המאה ה-19 התגוררו משפחות יהודיות בחלב - סוריה בשם: באסול. כמו כן ידוע שר' משה באסולה ביקר בא"י בשנים רפ"ב-רפ"ג, 1522-1523, (מתוך ספרו של א' יערי - מסעות בארץ ישראל, ירושלים, תש"ו). מקור השם באסול או באסולה הוא ככל הנראה מבאסלו - ספרד בשיבוש קל.

לסיכום - אתרים אלו ואתרים עשויים לשמש בעתיד מקור למידע גניאלוגי הנחשף לראשונה - מידע שלא יסולא בפז לזה שמחפש את שרשיו בספרד!

ברובע היהודי בגירונה של אז, היו 3 בתי כנסת. אחד מהם שימש גם כבית מדרש ומקום מושבו של הרמב"ן, או כפי שהוא מכונה בשפה הקטלנית "בונסטרוק ספורטה" (Bonastruc ca porta). אצל היהודים מכונה אתר זה "בית יצחק סגי נהור".

לאחרונה שוחזר בית מדרש זה ואף נחשפו קומות נוספות מתחתיו ששימשו - כאיטליז ומתחתיו בית-מרחץ. העבודות טרם הושלמו. עיריית גירונה אף הקימה עמותה מיוחדת שמתפקידה לרכז כל הקשור בנושא מרכז זה: המשך שיחזור ושימור האתר, ריכוז עבודות המחקר, סיוע בהוצ"ל, עזרה באיתור מקורות מידע וקיום סבב תערוכות בנושאים יהודיים. במוזיאון העירוני של גירונה ניתן לעיין, כיום, בתיעוד מקורי שהיווה רקע ובסיס למחקרים השונים של אותה תקופה.

מצורף למאמר זה ולמשמרת בספריית החב' הגניאלוגית ספר מחקרי שהודפס ב-1995 בשם:

רכישת הרישומים של בית כנסת הגדול והחדש בלונדון על ידי הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי בירושלים

אסתר רמון

סרטים אלה הם תוספת חשובה מאד לרישומים ההסטוריים מהגולה בארכיון ומהווים כלי עזר שאין ערוך לו ביותר עבור חוקרים המעוניינים בתולדות המשפחות ששורשיהן בבריטניה.

אנו מביעים את תודתנו לאנשים שסייעו ברכישה זו: מיכאל אברהמס (בתאילנד), טדי איזקס ואנטוני יוסף (בממלכה המאוחדת), הדסה אסולין, מנהלת הארכיון, שהכינה את הבקשה ולהרולד לואין שיזם את המפעל לפני שנים אחדות והתמיד במאמציו למרות הקשיים עד שהסרטים הגיעו לבסוף לירושלים.

אני שמחה לבשר שלאחר התגברות על מכשולים רבים ומאמצים במשך שנים אחדות נרכשו לבסוף המיקרופילים של בית הכנסת הגדול ובית הכנסת החדש בלונדון על ידי הארכיון הני"ל.

הרישומים של לידות, נישואים ופטירות נכללים באחד עשר מיקרופילים והמכסים בערך את התקופה 1791-1881. שלושה סרטים כוללים את רישומי הלידות, ארבעה סרטים את הנישואים ושלושה הם רישומי הפטירות. המיקרופילים היחיד של בית הכנסת החדש מכיל גם רישומי לידות וגם נישואים.

הצנזוס של בריטניה משנת 1881 - התנדבות בקהילת הגניאלוגים

הרולד לואין

עבדו בשלב זה כששניים בנפרד עשו את ההעברה ושלישי בדק את עבודתם.

בשלב שני נבדקה ההעברה פעם נוספת, כדי להגיע לדיוק מכסימלי.

בשלב השלישי הוכנס כל הצנזוס לבסיס נתונים של מחשב בתוכנה של המורמונים הנקרא University Data Entry. למעלה מ-10000 דיסקטים הועברו למרכזם בסולט ליק סיטי.

לבסוף בשלב הרביעי נעשה האינדקס לכל הצנזוס. קרוב ל-70 עובדים בספרית המורמונים התרכזו בעבודה זו.

נוסף להעתק של הצנזוס עצמו שבו מופיע החומר כפי שנשאלו האנשים, הוכנו אינדקסים נוספים:

מפתח שמות משפחה

רשימה אלפאביתית של השמות והגיל בכל מחוז.

מפתח מקומות הלידה

רשימה אלפאביתית של מקומות הלידה, שבה מופיעים האנשים בסדר אלפאביתי וגילם.

מפתח מקומות המפקד

רשימה של המקומות בהם נערך המפקד.

רשימת האניות

רשימה אלפאביתית של האניות הנזכרות בצנזוס והאנשים בתוכן.

רשימת המוסדות

רשימה של כל המוסדות (בתי ספר, פנימיות, בתי יתומים וכד' לפי הסדר הנ"ל).

הצלחת המפעל הושגה הודות למתנדבים המסורים. מעריכים שבמשך 43 חודשים הושקעו בו כ-2.5 מליון שעות עבודה.

ההגדרה במילוני אומרת: מתנדב הוא אדם הלוקח חלק במפעל בהתנדבות או המציע לקבל על עצמו תפקיד. אחד השטחים שבו ניתן להגיע להישגים חשובים הודות להתנדבות הוא המחקר הגניאלוגי, ומפעל הצנזוס הבריטי משנת 1882 הוא דוגמה טובה לכך.

בממלכה המאוחדת נערכו מפקדים בכל שנה עשירית משנת 1841 ואילך (ביוצא מן הכלל אחד בזמן מלחמה). מפקדים אלה הם כלי עזר חשוב ביותר עבור הגניאלוג. הם מספקים פרטים על דיירי כל דירה, בית או מוסד בארץ בלילה מסוים במרס או באפריל של כל שנה עשירית. כדי לשמור על צנעת הפרט נסגר המידע מפני הציבור במשך 100 שנה. הרשימות כוללות מידע מלא על כל חברי משק הבית כולל הילדים, אורחים, דיירי משנה ומשרתים - המעמד (ראש המשפחה, בת הזוג וכד'), גיל, מקצוע ומקום המוצא.

לרוע המזל כדי להגיע למידע חשוב זה צריך לדעת את מקום המגורים, ומידע זה לעתים תכופות איננו בידי החוקר.

בשמונה השנים האחרונות עמלו אלפי מתנדבים וגם אנשי מקצוע על הכנת אינדקס למפקד 1881 לפי שמות המשפחה והשמות הפרטיים. היה זה מפעל של שיתוף פעולה בינלאומי שבו השתתפו גופים כמו הספרייה של המורמונים, האיגוד הסקוטי של החברות הגניאלוגיות, הפדרציה של חברות גניאלוגיות והוועדה של המשתמשים ברישומים הגניאלוגיים הבריטיים. הוחלט לעבד את הצנזוס של 1881, כי עבור צנזוסים בריטיים אחרים כבר הוכנו אינדקסים חלקיים.

בשלב ראשון הועבר הצנזוס המקורי לדפוסים סטנדרטיים. ספרית המורמונים ספקה כל דף של הצנזוס (למעלה מ-7000 ק"ג ניר) למתאם של החברה הלאומית לתולדות המשפחה. כמעט 10000 מתנדבים

המופיעות ב- Jewish Chronicle מ-1841 ועד היום.

רבי טרפון היה אומר: "לא עליך המלאכה לגמור ולא אתה בן חורין להבטל ממנה" (פרקי אבות ב' כא'). בהתחשב בגיל הממוצע הגבוה של החברים, מן הראוי שזכור זאת.

הבה נתחיל לפתוח במפעל אחד בתקווה שאחרים ימשיכו אחרינו.

בהצגת הרקע על הצנזוס של 1881 נעזר המחבר במאמר שהופיע ב-1996 ב- Stephen C. Young Western Ancestor. מאת

לצערנו החברים של חברתנו הקטנה המשקיעים שעות רבות במחקריהם כמעט ואינם מוכנים להשקיע מאמצים לטובת החוקרים הגניאלוגים בעתיד.

אם ישאלו את החברים באיזה פרויקט לבחור תהיינה בודאי הצעות רבות, ביניהן הכנת אינדקס למפקדי מונטיפיורי, או לרישומי המצבות בהר הזיתים משנת 1905 או להשלים את האינדקס של יהודי ירושלים מ-1939. אני מציע להכין אינדקס למיקרופילם של בית הכנסת הגדול בלונדון שנרכשו עתה על ידי הארכיון ההסטורי או למודעות על לידות, נישואים ופטירות

צוואות באנגליה

ד"ר אנטוני יוסף

סגן-נשיא בכבוד, האגודה היהודית הגניאלוגית בבריטניה

לפני שנת 1858 גם היו מרכזי רישום בקנטרברי ויורק. גם רוכזה רשימה של אישורים שניתנו לצוואות (ממשפחות יהודיות) עד שנת 1848, ע"י האגודה לתקר תולדות יהדות אנגליה.

ב-25 השנים האחרונות, נרשמו באינדקס המרכזי רק שם הנפטר, תאריך מותו, ומקום מגוריו האחרון.

אם נתגלה תיעוד צוואה מסויימת בכתובת הנ"ל בלונדון, אפשר לקבל העתק המיסמך בפקס, אולם בדרך כלל באיחור רב. (מאמר מפורט יותר ראה בתלק האנגלי).

אלה העוסקים בגניאלוגיה מודעים לחשיבות צוואות ומרשם צוואות כמקור למידע משפחתי.

מאז ינואר 1858, קיים רישום מרכזי של צוואות בלונדון במסגרת המערכת המינהלית המרכזית בסומרסט האוס (Somerset House).

מדובר על צוואות שנכתבו על ידי בעלי נכסים ברחבי אנגליה או ווילז, במקרים בהם נרשם אישור מוסדי לצוואות סמוך לתאריך הפטירה.

המשרד לתולדות ההגירה ההמבורג

אליזבת סרוקה

ואלה שלבי בחיפוש: קיים אינדקס לכל שנה ובו מופיעים השמות בסדר אלפא-ביתי פחות או יותר. לאתר שנקבעה שנת ההגירה צריך לעבור על רשימות שמות רבות באינדקס של השנה המבוקשת. ברשימות הנוסעים השמות אינם מופיעים בסדר אלפא-ביתי אלא לפי סדר העליה על האניה ולכן יש צורך לעבור על רשימות רבות.

מכאן ברור שחשוב מאד לדעת את שנת ההגירה. אולם לפי נסיונו הרב אנו יכולים

למשרד לתולדות ההגירה יש אוסף עצום ויחיד במינו של מידע על ההגירה. אם אחד האבות ממערב או ממזרח אירופה והיגר לצפון או לדרום אמריקה או אוסטרליה דרך נמל המבורג יש סיכויים גדולים שהשם יופיע בין נתוני המשרד.

ב-620 סרטים של מיקופילם נכללות רשימות נוסעים של כל האניות שהפליגו מהמבורג בין השנים 1850-1934 ומספרם מגיע כמעט לששה מיליון אנשים.

מופיע השם של האיש המבוקש, גילו, מקצועו, מצבו המשפחתי ומקום המגורים האחרון לפני ההגירה. ביתד עם שם האניה מציינים גם את יעדה ואת תאריך ההפלגה.

המשרד עומד כיום ברשות עצמו, אבל מיקומו עדין במשרד התיירות והוא פתוח בימי שלישי וחמישי או בימים אחרים לאחר הדברות מראש.

הכתובת:

Elizabeth Sroka, Tourismus-Zentrale Hamburg,
Historic Emigration Office, Steinstr. 7 D 20095
Hamburg, Germany, Tel: (49 40) 300 51 282,
Fax: (49 40) 300 51 220, e-mail
ESrokaHEO@aol.com.

לעזור לחוקרים אפילו אם הם אינם יודעים את השנה ואפילו גם אם הם אינם בטוחים שאבותיהם אכן עברו דרך המבורג.

חוקרים הפונים למשרד מתבקשים לשלם \$75 עבור השנה הנחקרת ולשמות משפחה המתחילים באותה האות. לפעמים כמה שנים ושמות דורשים יותר שעות מחקר ולכן יקבע בתשלום לסי שעות העבודה. לצערנו אין לנו אידקסים במחשב וכל הבודה היא ידנית ולכן עלינו לקחת תשלום גם אם איננו מגיעים לתוצאות.

החוקר המצליח יקבל תעודה מאושרת וחתומה של רשימת הנוסעים של האניה בה

מאוצרות ספרייתנו (II)

חומר על עמותות משפחתיות הקיים בספרית העמותה

ראובן נפתלי

העמותה והעלון המשפחתי של משפחת שאלתיאל (SHEALTIEL). משפחה זו אינה היחידה שהעתק מהעלון שלה נמצא בספרייתנו. הרשימה שבהמשך כוללת רק את המשפחות שמקיימות פעילות שוטפת ואשר העתקים מהפרסומים נמצאים בספריה. לרב העמותות בארץ ישנם קשרים עם החברה הגניאלוגית הישראלית בין בחברות אישיות ובין בחברות של כלל העמותה. בספריה חומר על העמותות הבאות:

משפחת פרומקין

The Frumkin Family Foundation -

בני המשפחה הקימו את "קרן פרומקין" בשנת תשל"ד - 1974. חברה מקיימים כנסים וימי עיון שנתיים. כמשפחה "ארץ-ישראלית" שורשית חלק מהכנסים נערכו יומי העצמאות ובמקומות שקשורים לתולדותיה. הקרן פרסמה מדריך משפחתי שמתעדכן מידי מספר שנים. הקרן מפרסמת ידיעון משפחתי (עד כה יצאו 29 חוברות). בנוסף פרסמו ספרים וחוברות רבים לתולדות המשפחה.

בסדרת מאמרים שתתפרסם בשנה הקרובה יתואר החומר הקיים בספריה תוך התייחסות להוצאות שנתנו.

בשלב מסוים בחקר המשפחה כאשר יותר ויותר מבני המשפחה נכנסים לנושא, עבודת היחיד הופכת לעבודת צוות. לעתים נערך כנס משפחתי שנהפך למסורת משפחתית. בשלב זה מוקמות עמותות המשפחה ומתחילים להוציא עלון או "ידיעון משפחתי".

בספריה קיימים 3 סוגים של פרסומים שהוצאו ע"י משפחות. האחד כוללת ספרי משפחה או חוברות שהוצאו כפרסום חד פעמי. הסוג השני הינו האוסף של עצי משפחה מקוצרים. הסוג השלישי כולל פרסומים של משפחות שהקימו עמותות ומוציאות פרסומים ומחקרים משפחתיים. קוראים שברשותם מידע נוסף מתבקשים להעבירו למחבר המאמר.

בהוצאתו של משה שאלתיאל שנערכה בינואר 1997 הוא דיבר בין השאר על

משפחת הורוביץ

The Horowitz Family Association

החל משנת 1991 קיימו חברי העמותה לחקר משפחת הורוביץ מספר כנסים משפחתיים חלקם ארציים וחלקם עולמיים. כאחת המשפחות הגדולות של העם היהודי והמפוזרת ברחבי העולם הם ערכו גם סיורי "שורשים" לפראג שבצ'כיה. גם עמותה זו מפרסמת ידיעון משפחתי (בספריה 9 חוברות) וכן חוברות בשם "בית הורוביץ".

משפחת יפה - Jaffe Family Association

העמותה של משפחת יפה קיימה שני כנסים. היא הוציאה מספר קטן של עלונים. בנוסף מתפרסמת פעם במספר שנים חוברת בשם "מגילת יחס של משפחת יפה". החוברת כוללת עדכונים לגבי העץ המשפחתי.

משפחת איגר

The Eger Family Association -

כמו העמותות האחרות קיימה "אגודת משפחת איגר" מספר כנסים. הפרסום שלהם כולל חוברות משפחתיות ובהם פרטים רבים על בני המשפחה. בספריה 3 חוברות המתאייחסות בעיקר לשנים 1913 - 1996.

משפחת שאלתיאל The Shealtiel Family

המשפחה קיימה כנס ראשון באמסטרדם באוגוסט 1994 וכנס נוסף מתוכנן בסלוניקי

יון ביולי 1997. כתב העת שלהם מתפרסם באנגלית תחת השם The Shealtiel Gazette.

בבליוגרפיה:

בספר

A Sourcebook for Jewish Genealogies and Family Histories

שנכתב ע"י David Zubatsky and Irwin Berent ופורסם בהוצאת Avotaynu נסקרים אלפי פרסומים משפחתיים תוך ציון חלק משמות המשפחה הראשיים שבכל ספר, באיזה ספריה נמצאים והיכן ניתן להזמין העתק.

החל משנת 1993 נסקרים ב Avotaynu ספרי משפחה שהופיעו ושהעתקים נמסרו לספריות ברחבי העולם. המאמר מופיע תחת הכותרת New Family Books in Print בחוברות הבאות:

Volume IX, Number 4 Winter 1993 Pages 63 - 64,
Volume X, Number 4 Winter 1994 Pages 73 - 74,
Volume XI, Number 4 Winter 1995 Pages 69 - 72,
Volume XII, Number 4 Winter 1996 Pages 78 - 79.

קוראים המעוניינים בקבלת רשימת כל עצי המשפחה שבספריה מתבקשים לשלוח בקשה עם מעטפה ו 5 בולים למשלוח דואר בארץ למחבר המאמר.

מי מכיר את ברברה וגלינסקי (Barbara Weglinski ?), את הוריה או את משפחתה?

פנינה גוטמן

שגידלה אותי תחילה ב- Zyrardow ליד ורשה ואחר כך ב- Sierakow ליד פוזנן עד 1948.

במרץ 1948 נלקחתי ממשפחה זו על ידי הוועד היהודי המרכזי בורשה והועברתי לבית היתומים ב- Otwock ליד ורשה. ולאחר כחצי שנה אומצתי על ידי משפחת הימל היהודית מלודז' ואתם עליתי ארצה.

מיוני 1996 כשנדע לי השם Rebhun חיפשתי את משפחת רבהון בחושבי שהם משפחתי הביולוגית. במרץ 1997 מצאתי בעזרת הצלב האדום בגרמניה את Wolfgang (69) ואת

תזכורת קצרה ממכתבי הקודם בשרשרת הדורות כרך י' מס' 3. ואחר כך אפרט את הפרטים שמצאתי בינתיים. אני מקווה שבעזרת כל המידע יימצאו אנשים שיוכלו לעזור לי ללמוד על משפחתי הביולוגית. נולדתי לפני 55 שנים בפולין ועליתי עם הורי המאמצים ארצה מפולין ב- 1950.

בשנת 1944, בהיותי בת שנתים וחצי נמצאתי בקרון רכבת בעיירה Milanowek ליד ורשה ואז אמרתי בגרמנית שקוראים לי Barbara Rebhun. נמסרתי על ידי המקשרת של הצלב האדום לידי משפחה פולנית Kaczmarek,

על ידי הגרמנים והושרתי בתחנת הרכבת.
ההמשך ידוע.

העובדות הנוספות הבאות נודעו לי ממשי
רבהון: כשנמסרתי לאם שרלוטה היתה על
צוארי תעודה (תעודת לידה?) על שם
Weglinski (נשמע בפולנית Wengliniski).
לדעתם של הרבהונים השם מזויף ורק השם
ברברה הוא אמיתי. אני בכל אופן אינני
זונחת את האפשרות שהשם וגלינסקי, שהוא
גם שם יהודי, הוא שם משפחתי. כשאמי
מסרה אותי לשרלוטה היא אמרה לה שאם
במקרה והיא לא תבוא לקחת אותי, שתשלח
אותי לקרובי העשירים באמריקה. לא ידוע
לי דבר על אותה המשפחה.

אודה לכל מי שיוכל למסור לי מידע על זוג
צעיר (וגלינסקי?) או משפחתם שהיו בגטו
ורשה ב-1942 והיתה להם תינוקת בשם
ברברה. אנא עזרו לי לפתור את חידת חיי
ולהשלים את הפסיפס. עכשיו חסרים רק 9
החודשים הראשונים! פנינה גוטמן, כפר
מישר 76850, טלפון: 08-8591693, פקס:
08-8596702.

בין אלה שיצאו מצרפת למחנות המוות

מטילדה טג'ר

מידי פעם בשיבושי שמות האנשים ושמות
המקומות. יש גם לקחת בחשבון שהכתיב
הצרפתי שלהם: למשל לא כתוב Warszawa
אלא Varsovie או Cracovie עבור קראקוב.

כל המספרים הבאים לקוחים מטבלה
סטטיסטית בהקדמת הספר ובה מספרי
הקורבנות מסודרים לפי הנתונים. לגבי
הפולשת'נאים או הארצישראלים נמצאו
למעשה כ-101 ילידי הארץ אשר היו בעלי
נתוניות שונות לפעמים פולנית, בריטית או
תורכית.

הם היו ילידי חיפה (12), יפו (21), ירושלים
(47), צפת (12), תל אביב (6) ואפילו ראשון
לציון (2). להלן שמות המשפחה אשר נמצאו
ברשימות האלה. המספר (2) הרשום ליד
מספר שמות מצייין שתחת השם הזה ישנם
שני אנשים.

Rebhun (67) Adele. נפגשתי איתם בגרמניה
ונודע לי שהם אינם משפחתי הביולוגית, אבל
גורלי קשור בגורלם. מהם נודע לי על
הקורות אותי מגיל תשעה חודשים ועד
שנתיים וחצי:

נולדתי בגטו ורשה ב-1942 או בסוף 1941.
הורי היו זוג צעיר מלוחמי גיטו ורשה והייתי
בתם היחידה. בסוף 1942 או בתחילת 1943
בהיותי בת 9 חודשים הוברחתי על ידי אמי
אל מחוץ לגיטו. נמסרתי ל - Charlotte
Rebhun, אמם של וולפגנג (אז בן 14) ואדלה
(אז בת 11) שתשמור עלי עד יעבור זעם.
שרלוטה היתה נוצריה ובעלה היהודי פולני
נספה בטרבלינקה עוד לפני שהגעתי אליהם.
המשפחה גורשה מברלין ב-1939 ושרלוטה
גרה עם שני ילדיה בחלק הארי של ורשה
ברחוב קרוכמלנה 33. היא הסתירה יהודים
נוספים ואותי גידלה כבתה. חייתי עם
משפחת רבהון עד אוגוסט 1944 ואז בעת
התקוממות הפולנים בורשה נתפסנו
ארבעתנו על ידי הגרמנים. וולפגנג נשלח ל-
Mauthausen, שרלוטה ואדלה נשלחו ל -
Czestochova. בשלב זה הופרדתי מהם בכך

עיון בספרו של סרג' קלרספלד: Memorial to
the Jews deported from France 1942-1944
אשר יצא לאור בפריז ב-1983 במהדורה
האנגלית, מלמד שכ-72,000 יהודים נתפסו
ע"י משטרת וישי בשיתוף עם הגסטאפו
ונשלחו למחנות ההשמדה. כשליש מהם היו
בעלי נתינות צרפתית והאחרים היו יהודים
פולנים, רוסים, רומנים, אלג'יריים, יוונים,
תורכים ואחרים. בין אלה רשומים כ-53
בעלי נתינות פולשת'נאית. הספר כולל את 77
הרשימות השמיות (האלפביתיות) התואמות
את הטרנספורטים אשר עזבו את תחומי
צרפת לכיוון מזרח. לעתים נשלחו למוות
משפחות שלמות. המקומות ותאריכי הלידה
מעידים על כך.

הרשימות האלה נערכו על סמך הרשימות
המקוריות של ה-S.S. מצבן הפיזי של
ההדפסות האורגינליות היה לפעמים גרוע
והקשה מאד על המלאכה. אי לכך נתקלים

Abutbul (2)*	Caleve	Grosswurcel	Krista	Rozemberg
Adler	Charcoum	Halua	Kwawnik	Rubinstein
Alter	Cherchevsky	Harrouch	Leibovitz	Sachs
Amouch	Cherezli	Hayat	Lerner	Salinas
Barouch	Cohen (2)	Herschkovitz	Levine (2)	Salomon (2)
Baum	Davidson	Hirschenson	Malcowsky	Saporta
Behar	Diamant	Hirsch	Meller	Simhon
Ben Aroya	Diditche	Idelson	Menache	Sirkis
Benveniste	Epstein	Idlang (2)	Menache-Mizrachi	Spiguel
Bercoff	Erblich	Itedeschi	Mizrahi	Szezesiner
Bercovitch	Eskenazi	Itkis	Moise	Wachalder
Berenstam	Farhi (2)	Kac	Numbergier	Wajsblatt
Bidjirano	Feilstein	Kaleschman (2)	Nurnberg	Weisz
Blann (2)	Feinstein (2)	Kaploun	Perel	Welger
Bonnan (2)	Fishman	Kaufmann	Rabinovitz	Wulff
Brecher	Goldenbaum	Klarfeld	Razvinofsky	Yavshounsky
Bronstein	Goldzahl	Klausner	Romen	Yechouroun
Bueno	Gorkin	Korman	Rosenbaum	Yeni Zlaskine

בין חברינו

מטילדה טג'ר

כשנולדו ילדיהם שעתידים היו להיות חברים
בחברה הגניאלוגית הישראלית:

ללא סדר או העדפה מדובר ב:

סוזי (Suzie):

קיצור השם Susanna שמקורו בשפה העברית
"שושן", נושאת שם זה הנה תברה חדשה
במערכת שרשרת הדורות. שמתם לב! היא
הוסיפה "פרחים" בין מאמר למשנהו. כל
הכבוד!

ראובן (Reuben):

שם תנכי עברי. "ראו איזה בן" הגיע
לחברתנו! הוא "מתפתל" (מלשון "נפתלי")
כדי להכין מפתחות לעתוננו וכדי למלא
משימות קשות כהחזקת הספרייה.

צמח (Tsemach):

שם עברי תנכי. אחת ממטרותיו היא
להשתדל, עד כמה שניתן, "להצמיח" את
סעיף ההכנסות של תקציבנו. כי כזה הוא
גזברנו המסור ויש הקוראים לו גם שת
(Seth). נקיים את הדיון בשם התנכי העברי
הזה בפעם אחרת.

לפני שנים אחדות כאשר יהויכין אילון ז"ל
נתמנה לעורך "שרשרת הדורות", הוא ביקש
ממני לכתוב רשימות קצרות בנושא שמות
יהודיים עבור כתב-העת הזה. שמחתי על
ההזדמנות כי יש לי עניין רב בדבר.

מודה אני: לקראת הופעת החוברת הנוכחית,
לא היה לי שום רעיון להתחיל לכתוב עליו.
חשבתי שלפעמים צריך לספר על משהו קצת
פחות כבד. זה מתאים לקיץ! ואז מצאתי
את "הקורבנות" - נדון בשמותיהם של
אחדים מחברינו בעלי תפקידים בחברתנו.
נדמה לי שמבחר שמותיהם הפרטיים
האקראי כדאי לבדוק לו רק מן העובדה שכל
אחד מהם נולד במקום אחר בעולם. שניים
נושאים שמות לוועזיים והשאר שמות
עבריים. אני מקווה שהם יסלחו לי על
הטיפול בעניינם הפרטי.

כל רך נולד מקבל שם המבוסס על מספר
עקרונות: זה שם הסבא או הסבתא מצד
האם או האב. זה שם של קרוב אהוב
שנפטר. זה שם שנושא או נשא אותו אדם
נערץ. זה שם שצלילו או משמעותו מוצא תן
בעיני ההורים. על מה חשבו ההורים

לוסיין (Lucien):

שם צרפתי (הוא הרי נולד בבלגיה) שמקורו במילה הלטינית lux אור. במיומנות רבה הוא מתרגם לאנגלית חלק מהמאמרים של "שרשרת הדורות" אשר מביאים "אור" על הנכתב עבור קוראינו בחו"ל?

הרולד (Harold):

מן השפה האנגלית העתיקה, מורכב מ-here = צבא ומ-weald שליט. ואכן הרולד שלנו "משתלט" על "צבא" של כתבי עת בשפה האנגלית כדי להביא לנו תקצירים מן המאמרים המעניינים יותר.

אסתר (Esther):

שם תנכי ממקור פרסי הנגזר משם האלה אישתאר או מהמילה stara = כוכב. לא הצלחתי למצוא הקשר היתולי כלשהו לגביה. אז רק אזכיר שיושבת הראש שלנו מתייחסת ברצינות לכל שאלה המופנית אליה. היא מדריכה ומנחה ביושר. פשוט אפשר לסמוך עליה כפי שרועה הצאן סומך על "כוכב" הצפון.

ברכותי לכל אלה ולשאר חברינו!

ביבליוגרפיה:

Hanks, P. & F. Hodges: A dictionary of first names, Oxford University Press, 1994, xxxvi, 443p.

מבחר מפרסומי החברה הצרפתית

מטילדה טג'ר

Cercle De Genealogie Juive

Revue Trimestrielle t.13, no.50, ete 1997

משפחת רבנים במרוקו - משפחת Berdugo, מאת Mathilde Tagger

משפחת רבנים זאת הגיעה מספרד עם הגירוש ב-1492. עץ המשפחה כולל שמונה דורות המתפרסים בין השנים 1650-1953. תרשים גניאלוגי זה נערך כתוצר לווי בזמן בניית המפתחות למילון הביוגרפי "מלכי רבני" על רבני מרוקו.

צאצאי משפחת Nerson, מאת Ernest Kallmann

מובא עץ המשפחה המתחיל משמואל נרסום Nersum שנוולד בסביבות 1758 ואשר שינה את שמו ל-Nerson ב-1808. הוא היה יליד Wittersheim שבחבל אלזאס.

נפולאון ורעייתו ז'וזפין ו-... כרמיה, מאת Eliane Roos-Schuhl

זהו ניתוח פליאוגרפי של שיר עברי אשר נכתב ע"י הרב שלמה חיים כרמיה Cremieux מהעיר Aix en Provence שבדרום צרפת, בשנת 1809 לכבוד נפולאון ורעייתו.

אוצרותיו של עם הספר, מאת Laurent Kassel

הספר העברי העתיק או הקלאסי כולל בדרך כלל חלקים החוזרים על עצמם ובהם מידע גניאלוגי רב ערך. אלה הם: עמוד השער, ההזהרות, ההקדמה, גוף הספר וה"קולופון" (דברי נעילה על החיבור).

מקורות מידע גניאלוגיים עבור יהדות

איזמיר (תורכיה) הנמצאים במדינת ישראל, מאת Laurence Abensur-Hazan

תעודות רבות על יהודי איזמיר שמורות במדינת ישראל כגון פנקסי נישואים מהמאה ה-19 הנמצאים בארכיון המרכזי לתולדות עם ישראל. פנקסים אלה הכתובים ב-"חצי קולמוס" פוענחו במידה רבה ע"י דוב הכהן (אחד מתברינו) אשר, בשלב ראשון, בנה מפתח של כ-200 שמות של כלות וחתנים. נוסף לכך אוספים של כתבי-עת מאיזמיר נמצאים בספריית יד בן צבי. בכתבי עת אלה ניתן למצוא בין השאר: הודעות על אירוסין ונישואין, רשימות תורמים, שמות של בעלי תפקידים בענפיה השונים של פעילות הקהילה. לספריית יד בן צבי גם אוסף מרשים של ספרים על כל ארצות האימפריה העות'מנית.